

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО ЗА VI КЛАС (ОБЩООБРАЗОВАТЕЛНА ПОДГОТОВКА)

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Обучението по *изобразително изкуство* в прогимназиален етап е насочено към умения, знания и отношения, които формират цялостен и задълбочен интерес към постиженията на националната и световната художествена култура. Художественото образование през този етап е базирано върху индивидуалния опит и творчески потенциал на всеки ученик и неговите възможности за свободно изразяване на идеи и преживявания чрез различни изобразителни средства. Учебният предмет *изобразително изкуство* през прогимназиалния етап развива и систематизира умения и знания, които ученикът е придобил в началния етап. Нов акцент се явяват знанията и дейностите, свързани с историята на изкуството, и връзката между изкуството и виртуалната среда. Основна цел на обучението по *изобразително изкуство* е стремежът към изграждане на естетически критерии при възприемане на обекти и явления от действителността и творби на изкуството.

В VI клас обучението по *изобразително изкуство* е насочено към: овладяване на базисни знания и отношения към средновековното и ренесансовото изкуство; усвояване на основни знания за декоративно-приложните изкуства; изразяване на идеи и преживявания чрез различни изразни средства на изящните и декоративно-приложните изкуства; използване на различни възможности от областта на дигиталните технологии за възприемане на изкуство и творческа дейност; изграждане на естетически критерии за оценка на обекти от действителността и произведения на изкуството.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И ОТНОШЕНИЯ
Изкуство и общество	<ul style="list-style-type: none"> • Познава най-общо изкуството и архитектурата на Средновековието и Ренесанса. • Притежава основни знания за значими творци и произведения от изкуството на Ренесанса. • Познава най-общо изкуството и архитектурата на Българското възрождение. • Познава основни видове декоративно-приложни изкуства. • Познава традиционни и нетрадиционни декоративно-приложни жанрови форми. • Разграничава основни видове декоративно-приложни изкуства. • Разпознава и разграничава основните видове декоративна композиция. • Интерпретира текстове за изкуството, като използва основни термини и понятия. • Умее да се ориентира в структурата на художественото произведение и отделните му елементи. • Изразява естетически съждения относно художествени произведения и се аргументира. • Демонстрира умения за описание на художествени произведения, като използва основни термини.
Изобразителни дейности	<ul style="list-style-type: none"> • Наблюдава и проучва форма и цвят в природата. • Създава скици и рисунки по натура и по памет, като отразява в тях впечатления от наблюдаваното. • Свързва особености на видимите форми с изобразителни средства. • Прилага разнообразни изобразителни материали при изпълнение на учебни задачи. • Прилага основни действия при работа с изобразителни материали и може да ги обясни. • Прилага подходящи изразни средства (живописни, графични, пластични, комбинирани) при изпълнение на изобразителни задачи. • Разграничава и прилага елементи на светлосянка в изображението. • Разпознава и разграничава видове декоративна композиция. • Разработва проекти за различни видове декоративна композиция.

Визуална култура и електронни медии	<ul style="list-style-type: none"> • Използва възможностите на дигитални технологии за възприемане на изкуството. • Създава художествени изображения чрез компютърна програма, като прилага различни инструменти. • Разпознава и отразява по визуални характеристики обекти и ситуации, свързани с различни културни традиции и ги включва в дигитален художествен проект. • Развива умения за толерантност към културното многообразие, като представя свои идеи в дигитално произведение с текст и образ. • Създава художествени проекти по глобални въпроси на съвременния свят, като използва дигитални средства. • Осъзнава културната идентичност и нейната роля като основа за отворено отношение и зачитане на културното многообразие в изкуството.
--	--

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
ИЗКУСТВОТО И АРХИТЕКТУРАТА НА ЕВРОПЕЙСКОТО СРЕДНОВЕКОВИЕ И РЕНЕСАНСА	<ul style="list-style-type: none"> • Познава най-общо изкуството на Европейското средновековие и Ренесанса. • Разпознава основни паметници на архитектурата на Византийското, Романското и Готическото изкуство; разпознава основни произведения на художници от италианския и северния Ренесанс. • Изразява отношение към художествени произведения от Европейското средновековие и Ренесанса с изобразителна дейност. 	базилика катедрала икона витраж
ИЗКУСТВОТО И АРХИТЕКТУРАТА НА БЪЛГАРСКОТО СРЕДНОВЕКОВИЕ И ВЪЗРАЖДАНЕ	<ul style="list-style-type: none"> • Познава най-общо изкуството и архитектурата на Българското средновековие и Възраждането. 	Възрожденски художествени школи

	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава творби на изкуството и архитектурата от първата и втората българска държава и Българското възраждане. • Изразява отношение към произведения на Българското средновековно и Възрожденското изкуство и архитектура с изобразителна дейност. 	
ВИДОВЕ ДЕКОРАТИВНО-ПРИЛОЖНИТЕ ИЗКУСТВА	<ul style="list-style-type: none"> • Познава особеностите на декоративно-приложните изкуства. • Разграничава видове декоративно-приложни изкуства. • Изразява отношение към естетическите качества на творбите на декоративно-приложните изкуства. • Създава проекти в областта на декоративно-приложните изкуства, като използва възможностите на стилизацията. 	декоративно-приложни изкуства
ФОРМИТЕ В ИЗКУСТВОТО – ОБЕМ, ПРОСТРАНСТВО, СВЕТЛИНА И СЯНКА	<ul style="list-style-type: none"> • Проучва форма и цвят в природата и изкуството и ги претворява в изображения и пластични форми. • Разграничава осветена и неосветена част при изобразяване на обемни форми. • Изразява мнение и отношение и сравнява различните изобразителни начини за представяне на обем и пространство. 	пластична форма светлосянка сфумато
ЧОВЕШКАТА ГЛАВА – ФОРМИ И ПРОПОРЦИИ	<ul style="list-style-type: none"> • Описва основни пропорции на човешката глава. • Прилага знания за основните форми и пропорции на човешката глава и ги пресъздава чрез моделиране и рисуване. • Изразява мнение и коментира формите на човешката глава и нейните пропорции, пресъздадени в творби на изкуството. 	пропорция
ИЗРАЗНИ СРЕДСТВА В ДЕКОРАТИВНО-ПРИЛОЖНИТЕ ИЗКУСТВА	<ul style="list-style-type: none"> • Познава особеностите на изразните средства в различните видове декоративно-приложни изкуства. • Разграничава изразни средства във видовете декоративно-приложни изкуства и ги прилага при 	ритъм симетрия асиметрия контраст

	<p>различни видове изобразителни задачи.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Избира и използва изобразителни материали и техники за изпълнение съобразно декоративните задачи. 	
КОМПОЗИЦИЯТА В ДЕКОРАТИВНО-ПРИЛОЖНИТЕ ИЗКУСТВА	<ul style="list-style-type: none"> • Познава основни принципи на изграждане на композицията в декоративно–приложните изкуства. • Прилага традиционни и нетрадиционни материали и техники за изпълнение на декоративни задачи. • Използва традиционни и нетрадиционни материали за изпълнение на проекти в природна среда. • Изразява мнение и отношение за ролята на декоративно–приложните изкуства и художествените занаяти за съхраняване на националната културна идентичност. 	<p>декоративен елемент декоративен мотив отворена декоративна композиция затворена декоративна композиция фризова декоративна композиция модул</p>
ВИЗУАЛНИ СИМВОЛИ И ЗНАЦИ И ДИГИТАЛНИ ТЕХНОЛОГИИ	<ul style="list-style-type: none"> • Познава система от иконични знаци и символи и тяхното приложение. • Създава проекти за символи и знаци чрез дигитални технологии. • Коментира естетическите особености на визуални символи и знаци. 	<p>иконичен знак лого</p>
ИЗКУСТВО И ФОТОГРАФИЯ	<ul style="list-style-type: none"> • Използва фотографски изображения в творчески проекти по различни теми. • Прилага различни компютърни програми за обработка на фотографски изображения. • Обработва фотографски изображения с помощта на компютърни технологии. • Коментира фотографията като изразно средство в изкуството. 	<p>дигитална фотография</p>
ВИЗУАЛНИ ПРОЕКТИ ЧРЕЗ ИНТЕГРИРАНЕ НА ОБРАЗ И ТЕКСТ	<ul style="list-style-type: none"> • Познава възможности за интегриране на образ и текст в дигитален проект. 	<p>шрифт плакат</p>

- Познава различни типове шрифт като ги прилага в художествено оформление на страницас текст.
- Коментира ролята на плаката като визуална комуникация в културни и обществени инициативи.
- Изразява отношение към глобални въпроси от съвременния свят, като разработва дигитални проекти.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНО ПРОЦЕНТНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖИТЕЛНИТЕ УЧЕБНИ ЧАСОВЕ ЗА ГОДИНАТА

Годишният брой часове за изучаване на учебния предмет изобразително изкуство в VI клас е определеният годишен брой часове в прилагания в училището рамков учебен план.

Новите знания се въвеждат чрез теоретични уроци (уроци, свързани с теория на изкуството и елементи от историята на изкуството) и уроци с практически изобразителни задачи. Практическите дейности са свързани с усвояване на нови знания и умения, съдействат за затвърждаване и развиване на изобразителни умения и навици, за разгръщане на творчески способности и въображение.

Упражненията в обучението по изобразително изкуство се включват в практическите дейности и са неразделна част от художествената практика на ученика.

Препоръчително е разпределението на часовете в седмичното разписание да се провежда в блок (два последователни учебни часа).

Темите за учебното съдържание са рамкови и нямат задължителна последователност. Предоставя се свобода при подбора на методите и средствата за постигане на очакваните резултати.

Съотношението между разпределението на часовете по различните дейности, цитирани в таблицата, е относително и приложението му зависи от конкретните условия в учебната практика.

За нови знания	60 %
За упражнения и практически дейности за	20 %

развиване на творческите способности и въображение	
За преговор и обобщение	10 %
За контрол и оценка	10 %

СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Текущо оценяване

- на теоретични знания – елементи от историята и теорията на изкуството чрез текущо изпитване и тестове;
- на ученически творби, резултат от изпълнение на изобразителни задачи на основа на естетически и дидактически критерии и показатели;
- на възложени задачи за домашна работа.

Забележка: В дейностите реализирани извън училище се възлагат проекти или друг тип проучвателни или изобразителни задачи, които се оценяват по преценка на учителя.

Входно и изходно равнище

То се оценява чрез:

- резултата от изпълнение на изобразителна задача;
- визуален тест и/или въпросник.

Комплексна оценка

Оценката при приключването на учебния срок и учебната година е комплексна и включва оценките от теоретичната подготовка и оценките от практическите задачи.

Оценяването на резултатите от практическите задачи се базира на дидактически и естетически показатели. Естетическите показатели отразяват качествените характеристики на учебните творби, а дидактическите се отнасят до нивото на изпълнение на поставените учебни задачи. Активността на ученика се поощрява.

Съотношение при формиране на срочна оценка:

Текущи оценки (от устни, от писмени, от практически изпитвания)	60%
Оценки от контролни работи	10%
Оценки от други участия (работа в час, изпълнение на домашни работи, работа по проекти – портфолио, колективни прояви и изложби, конкурси и др.)	30%

ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Дейности, които могат да се реализират в класната стая, на територията на училището или извън него

Дейности, реализирани в/или извън класната стая	Дейности, реализирани извън училището	Дейности в природна и в социално-културна среда
<ul style="list-style-type: none"> • Участия в изложби, конкурси, срещи с дейци на културата и художници • Участия в живота на класа, училището с художествени изяви 	<ul style="list-style-type: none"> • Учебни екскурзии • Пленер • Зелено училище • Посещения в изложбени зали, ателиета на художници, културни центрове, музеи и художествени галерии • Възприемане на скулптурни творби на открито, архитектурни паметници 	<ul style="list-style-type: none"> • Участия във фестивали • Участия в панаири • Участия в екологични акции • Участия в културни инициативи и празници, представящи културното многообразие • Участия в информационни и културно-образователни инициативи

Учебният предмет *изобразително изкуство* допринася за обогатяване на познанията и практическия опит на учениците със средствата на изобразителното изкуство. Връзки и взаимодействия с други учебни предмети се осъществяват на единна познавателна и практическа основа.

Понятия и проблеми с интегрален и междудисциплинарен характер: природа, обект, среда, система и подсистема, процеси, явления, устройство, модул, технология, вещество, материя, личност и общество, историческо развитие, културно-историческо наследство, епоха, стил, течение, направление, вид, жанр, сюжет, тема, изразни средства, знаци и символи, форма, обем, пространство, композиция, хармония, контраст, ритъм, движение, пропорции, перспектива, асоциация, памет, въображение, творчество.

Образователните дейности в обучението по изобразително изкуство не са свързани само с конкретните теми. Те имат междупредметен характер и са насочени към придобиване на ключови компетентности, ориентирани към личностното развитие на ученика:

Ключови компетентности	Дейности и междупредметни връзки
<i>Компетентности в областта на българския език</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ описване на наблюдавани обекти, среда, произведения на изобразителното изкуство и ученически творби; ✓ разширяване на речника на учениците с нови понятия за изобразителното изкуство; ✓ използване правилни граматични и езикови средства; ✓ общуване на роден език в културни ситуации; ✓ Търси, извлича, подбира, обобщава и осмисля информация от различни по формат текстове (непрекъснат – писмена реч, организирана в изречения, структурирани в абзаци; прекъснат – таблица, графика, диаграма, списък, изображение и др.; смесен – комбинация от прекъснат и непрекъснат текст), включително и дигитални, за изпълнение на определени задачи.
<i>Умения за общуване на чужди езици</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ разбиране на културното многообразие чрез общуване на чужди езици; ✓ обогатяване на знанията за изобразителното изкуство и художествената култура в други страни чрез общуване и информация на чужди езици; ✓ използване на чужди езици за възприемане и обработка на информация за изкуството;
<i>Математическа компетентност и основни компетентности в областта на природните науки и на технологиите</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ развиване на пространствени представи за визуални характеристики на геометрични форми и линии чрез изобразителна дейност; ✓ развиване на количествени представи за съотношения и количества в изобразителна дейност; ✓ прилагане на математически методи на мислене (логическо и пространствено) в творческа дейност; ✓ използване на геометрични фигури при създаване на визуални образи и знаци; ✓ създаване на художествени проекти и технологии с материали от природата;

<i>Дигитална компетентност</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ познаване на възможностите на компютъра и прилагане на компютърни програми за проучване, систематизиране, обработване, архивирване и ползване на информация за изкуството; ✓ прилагане на дигитални средства и технологии в творчески процес при създаване на различни видове изображения (образи, знаци); ✓ интерактивна употреба на информационно-комуникативни технически средства за възприемане на художествени произведения и сбирки, виртуални посещения на галерии; ✓ употреба на информационни и комуникационни технически средства за презентиране на резултати от изобразителна дейност и проекти;
<i>Умения за учене</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ планиране на самостоятелната работа на ученика; ✓ участие в екипна работа; ✓ развиване на мотивация и увереност за творческа изява и личностна реализация;
<i>Социални и граждански компетентности</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ изразяване на междуличностни и межкултурни умения за общуване чрез творчество; ✓ създаване на колективни творчески проекти; ✓ развиване на толерантност при участия в колективни творчески изяви и проекти. ✓ защитаване на човешките права чрез творчески дейности и инициативи;
<i>Инициативност и предприемчивост</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ развиване на инициативност, креативност и новаторство, активно участие в творчески проекти; ✓ практическо използване на материали и пособия, представяне на резултати от творчески дейности в обществена среда; ✓ използване на различни материали, инструменти и пособия в творчески дейности;
<i>Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ развиване на познания за художествени творби и творчески дейности; ✓ разбиране ролята на естетическите фактори в околната среда (природна и обществена); ✓ проявяване на толерантност към културното многообразие; ✓ развиване на естетическо чувство чрез артистично себеизразяване и участие в културния живот; ✓ формиране на художествена култура при възприемане на произведения от изобразителното изкуство в музеи, галерии и сбирки в културни центрове; ✓ участие в културни ситуации с индивидуална и колективна изобразителна дейност;

<i>Умения за подкрепа на устойчивото развитие и за здравословен начин на живот и спорт.</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ проява на лична отговорност за опазване на околната среда и здравето на човека чрез участие в инициативи с творчески дейности и проекти; ✓ устойчиво използване на материали и ресурси в творчески дейности; ✓ решаване на социални проблеми за преодоляване на различия и неравенство между хората, водещи до социална изолация и бедност чрез творчески дейности и проекти.
---	---

Забележка: Посочените дейности са примерни и не изчерпват възможностите за изграждане на междупредметни връзки.